

รายงานผลการวิเคราะห์คาดการณ์ผลกระทบ จากสถานการณ์ภัยแล้ง ปี 2566 - 2567

ข้อเท็จจริง และ สถานการณ์ภัยแล้งปัจจุบัน

- ▶ ช่วงประมาณกลางเดือนมิถุนายนถึงปลายเดือนกรกฎาคม ปริมาณและการกระจายของฝนลดลง ทำให้เกิดการขาดแคลนด้านการเกษตรในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่แล้งซ้ำซากนอกเขตชลประทาน ทั้งนี้ เนื่องจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและประเทศไทยมีกำลังอ่อนลง รวมทั้งร่องมรสุมเลื่อนขึ้นไปพาดผ่านบริเวณตอนใต้ของประเทศจีน
- ▶ ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงกันยายน ประเทศไทยจะกลับมามีฝนตกชุกหนาแน่นอีกครั้ง โดยส่วนใหญ่จะมีฝนฟ้าคะนองร้อยละ 60 ถึง 80 ของพื้นที่ กับมีฝนหนักถึงหนักมากในหลายพื้นที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดสภาวะน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลากและน้ำล้นตลิ่งบางพื้นที่ เป็นผลมาจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและประเทศไทยกลับมามีกำลังแรงและต่อเนื่อง ประกอบกับร่องมรสุมจะเลื่อนกลับลงมาพาดผ่านบริเวณประเทศไทยตอนบนในบางช่วง
- ▶ ช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคมเป็นช่วงปลายฤดูฝนเข้าสู่ฤดูหนาว ปริมาณและการกระจายของฝนจะลดลง เกษตรกรควรกักเก็บน้ำเอาไว้เพื่อจะได้มีน้ำทำการเกษตรในช่วงที่มีฝนตกน้อย โดยทางภาคกลางตอนล่างและภาคตะวันออกจะมีฝนตกหนักบางพื้นที่ สภาพอากาศชื้น เกษตรกรควรระวังและป้องกันการระบาดของโรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา ซึ่งจะทำให้พืชเสียหายผลผลิตลดลง โดยคุณภาพ หลังจากนั้นจะเข้าสู่ช่วงต้นฤดูหนาว

ผลการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงน้ำน้อยที่มีโอกาสเกิดภัยแล้ง

▶ ผลการวิเคราะห์คาดการณ์พื้นที่เสี่ยงน้ำน้อย จำนวน 32 จังหวัด ประกอบด้วย ภาคเหนือ 17 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย เพชรบูรณ์ ตาก น่าน กำแพงเพชร นครสวรรค์ พะเยา พิจิตร พิษณุโลก แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง สุโขทัย อุทัยธานี และจังหวัดอุดรธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ และจังหวัดหนองบัวลำภู และ ภาคกลาง 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี สระแก้ว และจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้ ในปี 2566 - 2567 พบว่า พื้นที่นอกเขตชลประทานมีความเสี่ยงที่จะขาดแคลนน้ำสูง รวมทั้งอาจเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงในเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม ในปี 2567 ซึ่งพืชที่ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่คือ ข้าว พืชไร่ (มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) และพืชสวน (ลำไย กาแฟ กุเรียน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน) อย่างไรก็ตาม ผลกระทบไม่ได้ทำให้พืชดังกล่าวตาย แต่ส่งผลให้ผลผลิตลดลง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรคาดว่าพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งประมาณ 3,213,705 ไร่ วิเคราะห์และคาดการณ์มูลค่าผลกระทบด้านการเกษตร (ด้านพืช) ทั้งสิ้นประมาณ 5,793 ล้านบาท

▶ ภาคเหนือ

- จำนวน 17 จังหวัด
- ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย เพชรบูรณ์ ตาก น่าน กำแพงเพชร นครสวรรค์ พะเยา พิจิตร พิษณุโลก แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง สุโขทัย อุทัยธานี และอุดรธานี

▶ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- จำนวน 8 จังหวัด
- ได้แก่ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ และหนองบัวลำภู มหาสารคาม หนองคาย และอุทัยธานี

▶ ภาคกลาง

- จำนวน 7 จังหวัด
- ได้แก่ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี สระแก้ว และสุพรรณบุรี

▶ ผลกระทบจากภัยแล้งประมาณ 3,213,705 ไร่

▶ มูลค่าผลกระทบด้านการเกษตร (ด้านพืช) ทั้งสิ้นประมาณ 5,793 ล้านบาท

ที่มา : จากการคำนวณโดย ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ, (ข้อมูล ณ วันที่ 8 สิงหาคม 2566)

หมายเหตุ : มูลค่าผลกระทบ คำนวณได้จากราคาเฉลี่ยรายเดือนปี 2566 ของจังหวัดที่มีโอกาสเกิดพื้นที่เสี่ยงน้ำน้อย x ปริมาณผลผลิตคาดว่าจะเสียหาย

รายงานผลการวิเคราะห์คาดการณ์ผลกระทบ จากสถานการณ์ภัยแล้ง ปี 2566 - 2567

▶ ตารางคาดการณ์ปริมาณผลผลิตลดลง และมูลค่าความเสียหายของพืชที่ได้รับผลกระทบ รายภาคทั้งประเทศ

จังหวัด	ข้าว		พืชไร่		พืชสวน		รวม	
	เนื้อที่เสี่ยงน้ำน้อย	ผลกระทบ	เนื้อที่เสี่ยงน้ำน้อย	ผลกระทบ	เนื้อที่เสี่ยงน้ำน้อย	ผลกระทบ	เนื้อที่เสี่ยงน้ำน้อย	ผลกระทบ
	(ไร่)	(ล้านบาท)	(ไร่)	(ล้านบาท)	(ไร่)	(ล้านบาท)	(ไร่)	(ล้านบาท)
ภาคเหนือ	1,277,474	1,910.40	872,316	1,473.00	374,267	1,224.77	2,524,058	4,608.17
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	144,644	148.88	184,618	336.56	143,630	298.40	472,892	783.84
ภาคกลาง	104,074	159.41	107,789	233.77	4,891	7.71	216,755	400.89
รวมทั้งประเทศ	1,526,193	2,218.69	1,164,724	2,043.34	522,789	2,898.52	3,213,705	5,792.91

ที่มา : จากการคำนวณโดย ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ, (ข้อมูล ณ วันที่ 8 สิงหาคม 2566)
หมายเหตุ : มูลค่าผลกระทบ คำนวณได้จากราคาเฉลี่ยรายเดือนปี 2566 ของจังหวัดที่มีโอกาสเกิดพื้นที่เสี่ยงน้ำน้อย x ปริมาณผลผลิตคาดว่าจะเสียหาย

▶ ข้อเสนอแนะ และแนวทาง/มาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบด้านการเกษตร

ข้อเสนอแนะ

- ▶ 1) บริหารจัดการน้ำในพื้นที่ 32 จังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทานที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ โดยเตรียมหาแหล่งน้ำใกล้เคียง/สำรอง และมีเครือข่ายหน่วยบริการช่วยเหลือในพื้นที่แบบครบวงจร
- ▶ 2) ในช่วงสถานการณ์การเกิดภัยพิบัติทางการเกษตรควรมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่เป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำร่วมกับประชาชน
- ▶ 3) แนวทางให้ความช่วยเหลือควรประเมินความเสียหายตามกลุ่ม/ชนิดของพืชให้ชัดเจน เพื่อให้ได้มาตรการ/นโยบายที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ
- ▶ 4) การประเมินมูลค่าความเสียหายควรมีความสอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่มีมูลค่าสูงขึ้น
- ▶ 5) การบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำอย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถลดผลกระทบจากการเกิดจุดความร้อนของสภาพอากาศ และลดฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจายในอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน
- ▶ 6) ประชาสัมพันธ์เรื่องสถานการณ์เอลนีโญ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบโดยตรงต่อพื้นที่การเกษตร ให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องตระหนักและเตรียมความพร้อมรับมือ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ปี 2566

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ปี 2566 สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของส่วนราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรและเตรียมการให้ความช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่อาจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้งให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

- ▶ 1) บริหารจัดการพื้นที่ 32 จังหวัด ที่มีความเสี่ยงเกิดภัยแล้งโดยการจัดทำแผนสำรองน้ำ และจัดหาแหล่งน้ำสำรอง/ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำดิบ ขุดลอกลำน้ำที่มีสภาพตื้นเขิน รวมถึงสูบน้ำจากแหล่งน้ำใกล้เคียง
- ▶ 2) ปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในแหล่งน้ำและพื้นที่เกษตร โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงน้ำน้อยที่มีโอกาสเกิดภัยแล้งทั้ง 32 จังหวัด
- ▶ 3) ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรวางแผนทำการเกษตรและปรับเปลี่ยนการเพาะปลูก โดยแนะนำให้เกษตรกรปลูกพืชทนแล้ง เช่น พืชตระกูลถั่ว พืชผัก เป็นต้น
- ▶ 4) จัดทำทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืช โดยระบุพื้นที่เพาะปลูกและแหล่งน้ำที่นำมาใช้เพื่อการเกษตรให้ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน และเตรียมความพร้อมให้ความช่วยเหลือเกษตรกร
- ▶ 5) เผื่อระวังคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักและสายรอง ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรม และน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค